

Warszawa, dnia 17 lutego 2017 r.

SĄD NAJWYŻSZY

IZBA KARNA

pl. Krasińskich 2/4/6
00-951 Warszawa
tel. 022 530-83-95
tel./fax 022 530-90-74

**sygn. akt I KZP 2/17
(IX.517.407.2015.TRo)**

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2017 -02- 22
ZAL. 5	NR .....

RPW/11647/2017 P
Data:2017-02-22

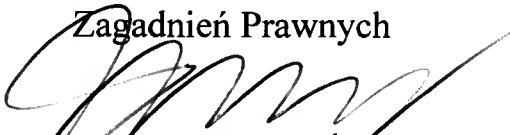
**Szanowny Pan
dr Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

Uprzejmie przesyłam w załączeniu stanowisko Prokuratury Krajowej z dnia 15 lutego 2017 r., w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 17 stycznia 2017 roku, nr pisma IX.517.407.2015.TRo o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego.

Załącznik 1

Przewodniczący Wydziału I

Zagadnień Prawnych

/ - Sędzia SN Dariusz Świecki - /

Warszawa, dnia 15 lutego 2017 r.

PK IV Zpk 1.2017

dot. I KZP 2/17

Sąd Najwyższy

Izba Karna

w W a r s z a w i e

S T A N O W I S K O

**Prokuratury Krajowej w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich
o podjęcie uchwały dla wyjaśnienia rozbieżności w wykładni prawa**

Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się w dniu 19 stycznia 2017 r. (nr pisma IX.517.407.2015.TRo) na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) oraz art. 60 § 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.) o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie występujących w orzecznictwie rozbieżności w wykładni prawa – następującego zagadnienia prawnego:

„ Czy rozstrzygając o warunkowym przedterminowym zwolnieniu sąd stosuje również ogólne dyrektywy wymiaru kary (art. 77 § 1 w zw. z art. 56

w zw. z art. 53 k.k.), czy też orzeka wyłącznie w oparciu o przesłanki wskazane w art. 77 § 1 k.k. ? ”

i w związku z tym wnoszę o podjęcie następującej uchwały:

„ Wyłączną podstawą orzekania o warunkowym przedterminowym zwolnieniu są przesłanki określone w art. 77 § 1 k.k., nie ma zaś do niego zastosowania przepis art. 56 k.k. odsyłający do dyrektyw wymiaru kary określonych w art. 53 k.k. ”

UZASADNIENIE

Na wstępie należy wskazać, że we wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich dostatecznie wykazano – wskazując na konkretne przykłady – iż w orzecznictwie sądów powszechnych ujawniły się rozbieżności w wykładni prawa, a mianowicie przepisów art. 77 § 1 k.k. i art. 56 k.k. w zw. z art. 53 k.k., co uzasadnia podjęcie uchwały wyjaśniającej przepisy prawne w trybie art. 60 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.). Rozbieżności te dotyczą kwestii, czy w wypadku orzekania o warunkowym przedterminowym zwolnieniu podstawą stosowania tej instytucji są wyłącznie przesłanki wymienione w art. 77 § 1 k.k., czy też należy również stosować – na podstawie art. 56 k.k. – ogólne dyrektywy wymiaru kary, określone w art. 53 k.k.

Należy w tym miejscu podkreślić, że warunkiem udzielenia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi w formie uchwały nie jest wykazanie rozbieżności

w tym przedmiocie w praktyce orzeczniczej sądów, lecz w wykładni prawa, przedstawianej w konkretnych orzeczeniach. Stąd nie mogą mieć w tym przedmiocie znaczenia pisma prezesów poszczególnych sądów, prezentujących poglądy wyrażane przez sędziów danego okręgu czy apelacji (por. postanowienie SN z dnia 25 lutego 2016 r., I KZP 18/15, OSNKW 2016, z. 4, poz. 24). Dostatecznie jednak dowodzą istnienia rozbieżności w wykładni prawa załączone do wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich odpisy orzeczeń poszczególnych sądów, w których przedstawiono różne stanowiska w tym przedmiocie i argumenty mające za nimi przemawiać.

Analizę zagadnienia sformułowanego we wniosku rozpocząć trzeba w pierwszej kolejności od posłużenia się narzędziami wykładni językowej, której pierwszeństwo nie jest kwestionowane w piśmiennictwie i orzecznictwie (por. m.in. L. Morawski: *Zasady wykładni prawa*, wyd. II, Toruń 2010, s. 72 i n.; M. Zieliński: *Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki*, wyd. 2, Warszawa 2002, s. 226; uchwała SN z dnia 21 września 2005 r., I KZP 29/2005, OSNKW 2005, z. 10, poz. 90). Przepis art. 77 § 1 k.k. stanowi mianowicie, że „[s]kazanego na karę pozbawienia wolności sąd może warunkowo zwolnić z odbycia reszty kary tylko wówczas, gdy jego postawa, właściwości i warunki osobiste, okoliczności popełnienia przestępstwa oraz zachowanie po jego popełnieniu i w czasie odbywania kary uzasadniają przekonanie, że skazany po zwolnieniu będzie stosował się do orzeczonego środka karnego lub zabezpieczającego i przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni ponownie przestępstwa”. Jak się zdaje, kluczowe znaczenie ma tutaj użycie zwrotu „tylko wówczas”. Odwołując się do pojęć języka ogólnego należy wskazać, iż w języku polskim partykuła „tylko” «ogranicza odniesienie komunikowanego w zdaniu sądu do tych obiektów i stanów rzeczy, które są wymienione; jedynie, wyłącznie» (Uniwersalny słownik języka polskiego pod red. Prof. Stanisława Dubisza, Warszawa 2008, tom T-Ż, s. 173); «wyraz

ograniczający, wyodrębniający lub wyróżniający pod względem zakresu lub treści to, do czego się odnosi» (L. Drabik, A. Kubiak-Sokół, E. Sobol, L. Wiśniakowska: Słownik języka polskiego PWN, wyd. III, Warszawa 2014, s. 1068; podobnie E. Sobol [red.]: Nowy słownik języka polskiego, Warszawa 2002, s. 1061). Jak wskazuje się w piśmiennictwie, użyty w art. 77 § 1 k.k. zwrot „tylko wówczas” ma podwójne znaczenie: a) ogranicza okoliczności, które ocenia sąd przy ustalaniu prognozy społeczno-kryminologicznej tylko do tych (a więc – żadnych innych), które wymienia ten przepis; b) pozwala na ocenę tejże prognozy tylko przy uwzględnieniu tych okoliczności (por. K. Potulski: Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 22 października 2015 r., II AKZw 1039/15, LEX/el 2016).

Źródłem rozbieżności w wykładni przepisów dotyczących stosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia jest niewątpliwie wzajemny stosunek pomiędzy art. 77 § 1 k.k. a art. 56 k.k. Ten ostatni przepis stanowi, że przepisy art. 53, art. 54 § 1 oraz art. 55 stosuje się odpowiednio do orzekania innych środków przewidzianych w tym kodeksie, z wyjątkiem obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W związku z tym w orzecznictwie sądów powszechnych prezentowano pogląd, iż ogólne dyrektywy wymiaru kary wymienione w art. 53 k.k. poprzez art. 56 k.k. mają również zastosowanie do warunkowego przedterminowego zwolnienia (por. m.in. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 października 2000 r., II AKZ 943/00, Orzeczn. Prok. i Pr. 2001, nr 4, poz. 21; postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 października 2010 r., II AKZw 819/10, LEX nr 939638 i z dnia 9 lutego 2012 r., II AKZw 60/12, LEX nr 1235688). Podobne stanowisko zostało także wyrażone w piśmiennictwie przez niektórych autorów, opierających się na literalnej wykładni zwrotu „innych środków przewidzianych w tym kodeksie”. Podkreślano, że kierując się zasadą *lege non distinguente* należy rozumieć

określenie „środków” w sposób możliwie szeroki (por. m. in. J. Wojciechowska [w:] G. Rejman [red.]: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Warszawa 1999, s. 932; Z. Sienkiewicz [w:] M. Kalitowski i inni: Kodeks karny. Komentarz, tom II, Gdańsk 1999, s. 107; M. Budyn-Kulik, M. Kulik [w:] M. Mozgawa [red.]: Kodeks karny. Praktyczny komentarz. 3. wydanie, Warszawa 2010, s. 144; W. Wróbel [w:] W. Wróbel, A. Zoll [red.]: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 53 – 116, 5. wydanie, Warszawa 2016, s. 93; N. Kłaczyńska [w:] J. Giezek [red.]: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, 2. wydanie, Warszawa 2012, s. 401; M. Królikowski, S. Żółtek [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki [red.]: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Art. 32 – 116, tom II, 3. wydanie, Warszawa 2015, s. 212-213; V. Konarska-Wrzosek [w:] R. A. Stefański [red.]: Kodeks karny. Komentarz, 2. wydanie, Warszawa 2015, s. 383).

W orzecznictwie i piśmiennictwie przedstawiono jednak także stanowisko przeciwne, stwierdzające, że jedyną przesłanką warunkowego przedterminowego zwolnienia są dyrektywy zawarte w art. 77 § 1 k.k., a pojęcie „środków” użyte w art. 56 k.k. nie obejmuje swym zakresem warunkowego zwolnienia (por. m.in. postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 czerwca 2000 r., II AKz 202/00, Orzeczn. Prok. i Pr. 2000, nr. 12, poz. 20 i z dnia 13 grudnia 2001 r., II AKz 484/01, LEX nr 51942; postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 października 2004 r., II AKzw 685/04, OSA 2005, nr 4, poz. 22 czy postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 31 stycznia 2013 r., II AKzw 43/13, LEX nr 1271803). Za takim poglądem wypowiada się także część piśmiennictwa (por. S. Lelental [w:] M. Melezini [red.] System prawa karnego. Tom 6. Kary i inne środki reakcji karnoprawnej, 2. wydanie, Warszawa 2016, s. 1165 i n.; tenże: Głosa do postanowień Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 18 października 2000 r. [II AKz 943/2000] oraz z 7 czerwca 2005 r. [II AKzw 399/2005], Przegląd Więziennictwa Polskiego 2006, nr 51, s. 173; A. Marek: Kodeks karny.

Komentarz, 5. wydanie, Warszawa 2010, s. 186; I. Zgoliński [w:] V. Konarska-Wrzošek [red.]: Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2016, s. 352-353; J. Kulesza: Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 listopada 1998 r., II AKz 115/98, Palestra 2000, nr 1, s. 179; T. Kalisz: Warunkowe przedterminowe zwolnienie z reszty kary pozbawienia wolności z perspektywy problemów z ustalaniem treści i kierunku prognozy kryminologicznej, [w:] Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego, tom XXX pod red. T. Kalisza, Wrocław 2013, s. 175; J. Lachowski: Instytucja warunkowego przedterminowego zwolnienia, Państwo i Prawo 2008, z. 2, s. 110; tenże: Przesłanka materialna warunkowego przedterminowego zwolnienia na gruncie kodeksu karnego, Prok. i Pr. 2008, nr 11, s. 36; K. Postulski: Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, 3. wydanie, Warszawa 2016, s. 971-973). Znamienne dla różnicowania poglądów jest to, że niekiedy w tych samych komentarzach znalazły się przeciwne stanowiska co do wyrażonej wcześniej możliwości stosowania poprzez art. 56 k.k. ogólnych dyrektyw kary przy warunkowym przedterminowym zwolnieniu (por. w szczególności A. Zoll [w:] W. Wróbel, A. Zoll [red.]: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 53 – 116, 5. wydanie, Warszawa 2016, s. 362-363; J. Lachowski [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki [red.]: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Art. 32 – 116, tom II, 3. wydanie, Warszawa 2015, s. 425-426; J. Skupiński [w:] R. A. Stefański [red.]: Kodeks karny. Komentarz, 2. wydanie, Warszawa 2015, s. 515).

Odnotować należy także stanowisko pośrednie niektórych autorów, według których stosowanie zasad i dyrektyw wymiaru kary i środków karnych w stosunku do środków probacyjnych i zabezpieczających „powinno następować ze szczególną ostrożnością” – bez wskazania, na czym ta ostrożność miałaby polegać (por. P. Hofmański, L. K. Paprzycki, aktualizacja A. Sakowicz [w:] M. Filar [red.]; Kodeks karny. Komentarz, 5. wydanie, Warszawa 2016, s. 385, 386; podobnie T. Bojarski [w:] T. Bojarski [red.] Kodeks karny. Komentarz, wyd. 6, Warszawa 2013, s. 210).

Trzeba w tym miejscu podkreślić prezentowane coraz szerzej w piśmiennictwie i orzecznictwie stanowisko, że dokonywanie wykładni polega na zastosowaniu wszystkich metod (językowej, systemowej i funkcjonalnej). Zasada pierwszeństwa wykładni językowej nie oznacza, że w tym procesie wolno zignorować wykładnię systemową i funkcjonalną, a niekiedy i historyczną (por. wyrok SN z dnia 19 listopada 2008 r., V KK 74/08, OSNKW 2009, z. 3, poz. 21; M. Zieliński: Podstawowe zasady współczesnej wykładni prawa, [w:] P. Winczorek [red.]: Teoria i praktyka wykładni prawa, Warszawa 2005, s. 118).

Rozważając kwestię możliwości przyjęcia, iż art. 56 k.k. odnosi się również do stosowania instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia należy zauważyć, że przepis ten znajduje się w rozdziale poświęconym wymiarowi kary oraz środków karnych, co ma miejsce w toku wyrokowania. Podzielić więc można pogląd, że art. 56 k.k. dotyczy jedynie tych środków uregulowanych w kodeksie karnym (i poza nim), które są instrumentem reakcji na popełnione przestępstwo. Odmienny charakter ma warunkowe przedterminowe zwolnienie, które nie stanowi reakcji na popełnione przestępstwo, lecz na postępy resocjalizacyjne skazanego w toku wykonywania kary pozbawienia wolności (por. J. Lachowski: Instytucja warunkowego przedterminowego zwolnienia..., s. 120). Jakkolwiek w doktrynie toczone były spory co do charakteru tej instytucji (por. m.in. S. Hypś [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak [red.]: Kodeks karny. Komentarz, 4.wydanie, Warszawa 2017, s. 513 i n.), to niezależnie od faktu, że niektóre dotyczące jej przepisy zamieszczone zostały w kodeksie karnym, nie zaś w kodeksie karnym wykonawczym – związana jest ona nie z orzekaniem, a z wykonywaniem kary pozbawienia wolności (por. m.in. uchwała pełnego składu Izby Karnej SN z dnia 11 stycznia 1999 r., I KZP 15/98, OSNKW 1999, z. 1-2, poz. 1; uchwała SN z dnia 24 lutego 2006 r., I KZP 54/05, OSNKW 2006, z. 3, poz. 22). Podobnie wypowiedział się w tej kwestii Trybunał Konstytucyjny, wskazując, że

warunkowe zwolnienie „nie wiąże się z orzekaniem o karze, ale z wykonywaniem kary i kieruje się swoistymi dyrektywami” (por. wyrok TK z dnia 10 lipca 2000 r., SK 21/99, OTK 2000, nr 5, poz. 144). Pomimo zamieszczenia przepisów dotyczących warunkowego zwolnienia w rozdziale VIII: „Środki związane z poddaniem sprawcy próbie” nie jest ono typowym środkiem probacyjnym, ponieważ nie stanowi środka reakcji na popełnione przez sprawcę przestępstwo, związanego z poddaniem sprawcy próbie (por. J. Lachowski: Instytucja..., s. 113-114). Wykładnia systemowa wydaje się zatem nie dawać podstaw do stosowania zasady z art. 56 k.k. do instytucji warunkowego zwolnienia.

W uzasadnieniu rządowego projektu kodeksu karnego wskazano, że „warunkowe zwolnienie jest w istocie warunkową rezygnacją z wykonania części (reszty) orzeczonej kary pozbawienia wolności i poddaniem sprawcy procesowi resocjalizacji w warunkach kontrolowanej wolności, a więc stanowi niejako przedłużenie procesu resocjalizacji w zmienionych warunkach, mające na celu przystosowanie sprawcy do życia na wolności z pomocą kuratora sądowego (innej osoby, organizacji) oraz w związku z nałożonymi obowiązkami” (por. Uzasadnienie rządowego projektu kodeksu karnego [w:] I. Fredrich-Michalska, B. Stachurska-Marcińczak [red.]: Nowe kodeksy karne z 1997 r. z uzasadnieniami, Warszawa 1997 r., s. 164). Dlatego też „kodeks z 1997 r. znosi warunek spełnienia celów związanych z prewencją generalną” (por. Uzasadnienie..., s. 165).

Cele instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia wynikające z jej charakteru przemawiają zatem przeciw możliwości zastosowania w tym wypadku ogólnych dyrektyw wymiaru kary z art. 53 k.k., w szczególności dotyczących zasad prewencji ogólnej.

Kierując się więc zasadami wykładni językowej, systemowej oraz funkcjonalnej, podzielić należy stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, iż

art. 77 § 1 k.k. samodzielnie i w sposób kompletny określa przesłanki, którymi powinien kierować się sąd orzekając o warunkowym przedterminowym zwolnieniu. Nie zawiera też odesłania uprawniającego sąd do stosowania w tym zakresie innych przepisów Kodeksu karnego, w tym art. 56 k.k. w zw. z art. 53 k.k.

Z przedstawionych wyżej względów uzasadnione jest podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały proponowanej treści.

Prokurator
Prokuratury Krajowej

Aleksander Herzog

**SĄD NAJWYŻSZY
IZBA KARNA
00-951 Warszawa
Pl. Krasińskich 2/4/6**

I KZP 2/17

~~OPLATA POBRANA
TEXE PERÇUE
umowa z InPost S.A. w Krakowie
nr IPK 5953385
z dnia 15 grudnia 2015 r.~~

OPLATA POBRANA
TEXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Pocztą Polską S.A.
ID nr 340953/W

R

(00)459007731727321640

Za. zwrotnym poświadczeniem
odbioru

POLECONY

**Szanowny Pan
dr Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

933